

1. Baggrunden for forslaget

I flere af de konventioner om menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, er der oprettet særlige klageorganer, hvortil private kan klage over påståede krænkelse af konventionernes bestemmelser. Det er karakteristisk for behandlingen af klagesagerne, at den har karakter af en retssagsbehandling, der blot finder sted for et internationalt organ.

Efter de gældende bestemmelser i retsplejeloven om fri proces og offentlig retshjælp er der imidlertid ikke mulighed for at få økonomisk bistand fra danske myndigheder til indgivelse og førelse af sådanne klagesager, og der er kun i meget begrænset omfang mulighed for at få økonomisk bistand fra de internationale klageorganer.

Justitsministeriet finder derfor, at der bør indføres en ordning om økonomisk bistand til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark ved internationale klageorganer, hvor behandlingen har karakter af en egentlig retssagsbehandling, som f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

2. Menneskerettighedskonventioner med individuel klageadgang

2.1. Generelle bemærkninger

Menneskerettighedskonventioner indeholder almindeligvis kontrolmekanismer, der skal sikre, at medlemsstaterne overholder deres forpligtelser i henhold til konventionerne.

Nogle af de menneskerettighedskonventioner, som Danmark har tiltrådt, indeholder regler om, at private, når visse betingelser er opfyldt, kan klage til særlige klageorganer, der har kompetence til at tage stilling til, hvorvidt der foreligger krænkelse af rettighederne i konventionerne (den såkaldte individuelle klageadgang).

Individuel klageadgang findes i dag i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende valgfrie protokoller, FN's Racediskriminationskonvention og FN's Torturkonvention.

2.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Danmark har tiltrådt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention med tilhørende protokoller (i alt 11), og konventionskomplekset blev inkorporeret ved lov i 1992, jf. lovbekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998.

Konventionen indeholder nogle kontrolmekanismer. Den individuelle klageadgang er en af disse. Efter konventionens artikel 34 kan Domstolen modtage kla-

ger fra private vedrørende medlemsstaters påståede krænkelse af konventionens rettigheder og friheder.

Domstolen skal realitetsbehandle en klage fra private, når visse procesbetingelser er opfyldt. Når disse betingelser er opfyldt, foreligger der en pligt for Domstolen til at behandle klagen. Procesbetingelserne er følgende:

- 1) Klagen skal være indgivet af en person, en ikke-statslig organisation eller en gruppe af enkeltpersoner, jf. artikel 34.
- 2) Klager skal være blevet krænkede af en medlemsstat, jf. artikel 34.
- 3) Klagen skal vedrøre de rettigheder, der er anerkendt i konventionen eller de dertil knyttede protokoller, jf. artikel 34.
- 4) Nationale retsmidler skal være udtømt, jf. artikel 35, stk. 1.
- 5) Klagen skal være indgivet inden 6 måneder, fra den endelige nationale afgørelse blev truffet, jf. artikel 35, stk. 1.
- 6) Klagen må ikke være anonym, jf. artikel 35, stk. 2, litra a.
- 7) Klagen må ikke være identisk med en sag, der allerede er blevet undersøgt af Domstolen eller allerede har været underkastet anden form for international undersøgelse eller afgørelse, og som ikke indeholder nye oplysninger af betydning, jf. artikel 35, stk. 2, litra b.
- 8) Domstolen skal afvise en klage, når den anser den for uforenelig med bestemmelserne i konventionen eller de dertil knyttede protokoller, for åbenbart ugrundet eller for at være misbrug af klageadgangen, jf. artikel 35, stk. 3.

Når Domstolen har modtaget og registreret en individuel klage, er dens første opgave at undersøge, om klagen skal afvises, eller om den skal behandles i realiteten. Domstolen skal påse, at de formelle krav er overholdt, før den kan behandle klagen i realiteten. I sager, der efter Domstolens opfattelse giver anledning til spørgsmål i forhold til konventionen, indhentes skriftlige - og i visse tilfælde tillige mundtlige - bemærkninger fra sagens parter, herunder regeringen, inden Domstolen tager stilling til, om klagen skal antages til realitetsbehandling.

Hvis Domstolen antager klagen til realitetsbehandling, er dens opgave for det første at fastlægge sagens faktiske omstændigheder og klagerens og regeringens argumenter. For det andet skal Domstolen stille sig til rådighed for klager og regering med henblik på at opnå et forlig i sagen.

Hvis der indgås forlig mellem klager og regering, og Domstolen ikke har indvendinger mod indholdet,